

Dietrich Bonhoeffer 1906-1945

9 april 2020: vandaag is het 75 jaar geleden dat de Duitse predikant en theoloog Dietrich Bonhoeffer door de nazi-autoriteiten werd geëxecuteerd.

Hij was op verdenking van verzetsactiviteiten op 5 april 1943 gearresteerd. Vanuit de Tegelgevangenis in Berlijn schreef Bonhoeffer aan zijn vriend Eberhard Bethge vele, later beroemd geworden, brieven. Ze zijn in het Nederlands uitgegeven onder de titel *Verzet en overgave*.

De brievenuitgave is een pakkend menselijk document, dat aanzetten bevat tot visionaire theologische reflectie. Met zijn gedachten inspireerde Bonhoeffer in de zestiger jaren heel wat moderne theologen.

De brieven bevatten ook gedichten en gebeden. Ze worden gekenmerkt door engagement, aangevochten geloof en emoties op de vierkante meter van cel en literatuur.

In deze powerpointmeditatie volgen een gedicht en een gebed, tot stand gekomen tussen de soms gruwelijke gebeurtenissen in de gevangenis door.

Wie ben ik?

Wie ben ik? Vaak zeggen ze mij
dat ik kalm, blijmoedig en stevig
stap uit mijn cel,
een landheer uit zijn slot.

Wie ben ik? Vaak zeggen ze mij
dat ik duidelijk, vrij en vriendelijk
spreek met mijn bewakers,
ik als de gebieder.

Wie ben ik? Ook zeggen ze mij
dat ik lijdzaam, glimlachend, fier
de rampzalige dagen verdraag
als iemand, gewend aan de zege.

Ben ik dat echt, wat anderen van me zeggen?
Of ben ik slechts wat ik ken van mezelf?
Een gekooide vogel, onrustig, ziek van verlangen,
happend naar adem, iemand knijpt me de keel dicht,
hongerend naar kleuren, naar bloemen, vogelgezang,
dorstend naar woorden die goed doen, mensen dichtbij,
bevend van boosheid om willekeur, om de kleinzieligste kwetsing,
waanzinnig van wachten op grotere dingen,
machteloos en bezorgd om vrienden, eindeloos ver,
moe en te leeg om te bidden, te denken, scheppend bezig te zijn,
mat en bereid om van alles afscheid te nemen.

Wie ben ik? Deze of die?
Ben ik dan vandaag deze en morgen een ander,
Ben ik beiden tegelijk? Voor de mensen een veinzer
en voor mezelf een zielige, zeurende zwakkeling.
Of lijkt wat in mij nog rest een verslagen leger,
dat in wanorde wijkt, de strijd al gewonnen.

Wie ben ik? Eenzaam getob spot met mij.
Wie ik ook ben, u kent mij, o God! Van u ben ik.

Dietrich Bonhoeffer, juni 1944

Gebed in grote nood

Heer God,
ik zit diep in de ellende.
Zorgen drukken me loodzwaar op de borst,
ik weet niet meer hoe hier uit te komen.
God, wees genadig en help.
Geef kracht om te kunnen dragen
wat u op me afstuurt.
Laat de vrees mij niet in zijn greep krijgen.
Zorg als een vader voor mijn dierbaren,
vooral voor de vrouwen en de kinderen,
behoed hen met uw sterke hand
voor alle kwaad en voor alle gevaar.
Barmhartige God,
vergeef me alles, waar ik bij u
en bij mensen verkeerd heb gehandeld.
Ik vertrouw op uw genade
en geef mijn leven geheel in uw hand.
Doe met mij zoals het u behaagt
en zoals het goed voor me is.
Of ik leef of sterf,
ik blijf bij u en u blijft bij mij, mijn God.
Heer, ik wacht op uw redding en op uw rijk.
Amen.

Dietrich Bonhoeffer, november 1943

Selectie in het kader van de serie “Hoop, inspiratie en verbinding”, Lutherse Kerk op Afstand, Amsterdam 2020:

Guido Leerdam

Bronnen/meer lezen:

Bonhoeffer 75 – De roos van Culemborg, 2019

Dietrich Bonhoeffer, *Aanzetten voor een ethiek*, uitgebreide editie samengesteld, vertaald en ingeleid door Gerard den Hertog en Wilken Veen, 2012/2019

Eric Metaxas, *Bonhoeffer. Beeldbiografie*. Vertaald door Carola van der Kruk-de Boer, 2018

